نه چاقلی تامرلاری ویافراقلاری شەپ اولوب ونه قدرلی بر
هوادین رزقنی کوب آلالار ، شول قدرلی آغاچ واولن تیزاوسب زیاده
اولوب نعی ، اما نچار تامرلی ویافراقلی آغاچلار ضعیف اولوب یمشده
بیرالمس اوله بنه بر ایکی یللق اولسه تورغان ایبرلر رزقنی اوسکی
[illegible] آلالا[illegible]رینه نیبک صغرغه ، انکه‌هم تاوقعه برتورلی آزق یارامایچه
تورلی تورلی اوزلرینه تیشلی رزق کیراك اوله مثلا صغرغه اولن کیراك ،
انکه ایت وتاوقعه برنگی کیراك ؛ شولایوق اوسه تورغان نرسه‌لرکاده تورلو
وتورلو اوزلرینه تیشلی رزق کیراك اوله‌هم آلارهر یرسی بودین اوزینه
تیشلی رزقنیغنه تارتوب آله بنه شونك اوچون خلـق برتورلی آشلقنی
ارە‌تدین ایکی ، اوچ یل بر اورنغه صاچمی ، مثلا بر اورنغه ایکی اوچ یل آرش
صاچمه آرشی اوّل یلنی اوگوب ، ایکنچی یللارغه آنـك رزقی کیموب
یرده اوکماس اولا ، شول سبیلی اوّل یل آرش صاچب ، ایکنچی یلنی اول
اورنغه صابان آشلغی ، صولی ، بـرای کبی نرسه ، صاچالر ، اوچنچی یلنی
صاچمایچه جال اینه‌رکا قالدورالار «پارناغه» هم تیرسلب قویب دخی آرش
صاچه‌لر ینه باصوداغی کبك باقچه‌ده‌ده اوله : گل برتورلی یمشنی بر اورنغه
اوترترغه تویش اولمـی ، شونك اوچون باقچه‌نی اوچکه بولرگا کیراك
اوّل بر اورنغه تیرسلب کپسته اوترترغه کیراك ؛ کپسته تیرسلی یرنی یارته
بوتن یمشلر آنداى تیرسلیده‌نچار اوله ایکنچی یلنی غیری اورننی تیرسلب
کپسته اوترتوب ، آننك اورنینه قیبار ، برانگی ، کیشر کبی نرسه اوترترغه
تیش ، اوچنچی یلنی کپسته‌نی دخی یانعی اورنغه اوترتوب ، آنك اورنینه
قیبار برانگی کیشر اوترتوب ، آلارنك اورنون کول ایلن یا[illegible]
چوکندور ؛ صوغان وبورچاق کبیلرنی اوترترغه کیراك ، آله
یاراته ، کولنی توتلگه صالغاچ بر ایلن بوتارغه تیش جبل ا[illegible]

دورتنجی یـل اوّلـکی اورنـغه یحشی تیرسلب دخی کپسته اوترترغه تیش یثـه شولای ایتـوب بـاقچەنی فـــاراغانده ، اوچ یلغـه ایکیگنه مرتبەبرنی یاگرتورغەتوغری کیله : بریلنی تیرس ایکنچی یلنی کول ایلن یاگرتلور اول چاعنده برده ایسکرمس هم یمشلرگاده کیراك رزق (کیمك) تابولب ترور

باقچەنی اوچکه بولب ، تربیه قلوی ویمشلرنی اوترتوا وشبور اوشچەدور .

۱ نجی یل

۳ نجی بولکه کوللەگاچ	۲ نجی بولکه	۱ نجی بولکه تیرسلەگاچ
صوعان	قیبار	کپسته
بورچاق	برانگی	کارانکه
شالقان	تورما	
چوگندور	کارانکه	
کیشر	کیشر	
	چوگندور	

۲ نجی یل

۳ نجی بولکه کوللەگاچ	۲ نجی بولکه کوللەگاچ	۱ نجی بولکه
کبسته	صوغان	قیبار
کارانکه	بورچاق	برانگی
	شالقان	تورمه
	چوگندور	کارانکه
	کیشر	کیشر
		چوگندور

۳ نجی یل

۳ نجی بولکه	۲ نجی بولکه تیرسلەگاچ	۱ نجی بولکه کوللەگاچ
قیبار	کپسته	صوعان
برانگی	کارانکه	بورچاق
		شالقان
کارانکه		چوگندور
کیشر		کیشر
چوگندور		

۴ نجی یل

[illegible] گاچ	۲ نجی بولکه	۱ نجی بولکه تیرسلەگاچ
صوعان	قیبار	کپسته
بورچاق	برانگی	کارانکه
شالقان	تورما	
چوگندور	کارانکه	
	کیشر	
	چوگندور	

منلین

مندین کورنه‌دور: دورتنچی‌میلنی بعض‌یمشلر اوزلرینانک اوچ یل الگری
اوترتلغان اورینلاریغه قاینولاری قای یمشلر ا[illegible]کی اورنلده بار،
چونکه آلارنی قایسینه اوترتساگه برابر بولا، بونی باب قلغان
کشیگه ممکن کیرگنچه‌بعض‌یمشلرنی بر یلغه آرتعراق یاکیمراك اوترترغه
هر یلنی‌یمشلرنك اورنلارون آلماشدروده ضرریوق فایده‌لی بوله، چونکی
هر بر یمشده واولنکه قورت، چبن (ناسیقامی) توشه، بو قورتلارنك یابر
تورلیگه‌گنه یاایکی اوچ‌تورلی یمشکه توشه‌تورغانلاری‌اولا، اما هر برینك
آشی آلمای تورغان یمشلریده بوله: مثلا کپسته‌گه، شالقانغه، کارانکه‌گا
توشه هم‌قیبارغه جاشل یاکی قارابت توشه، بوقورتلار اوزلری‌ضور
بولمنچی هر برسی آز آشاسه‌ده، بیك کوب بولوب اورچولری ایلان
ایشایوب کوب‌ضرر کیترالرحتی یمشنی‌قورتو احتماللری بار، شولاردین
صاقلارا اوچون یمشلرنی‌تورلی اورنغه‌یل‌صاین اوترتوتیش‌بولا ینه قورتلار
وچبنلر قشقیلقغه یرکه اولن آستینه کوکای (یومرقه) صالوب قویالارده،
اول کوکایدین بازکونی یاگی قورتلار چغوب، دخی شول یمشنی
آشارغه توتونالار هم کوزگا دخی آلار کوکای صالوب قالدوروب، ینه
یازکونی قورتلار کوب اولوب ازر(حاض[illegible]مشکه توتونوب آنی اشدین
چغارو احتماللاری بار ینه یل[illegible]غه، کول بر تورلی‌گنه یمش،
اوترتو بولارننك اورچو[illegible]بر اورنغه یل‌صاین تورلی‌یمس
اوترتسانك بوتنناي بوتنچه بولا، چونکه کوزدین قورتلار کوکاینی یرگا
صالوب قالدوروب، یاز کونی آ[illegible]ین قورتلار چغوب الکگی یمشنی
نابمانچه یاگی اوترتقان یمش[illegible] آشی آلماینچه آچدین ترالا باشلایلار
هم کوزگا چاقلی یاباریك بته یاکه بیك آزکوکای صالالار اوچنچی یازنی
دخی آلارغه، باشقه کیلشمی تورغان یمش بولسه قالغانلاریك بته‌لر بعض

کشیلر قورتلاربتسون اوچون ، باقچه یمشلری اورنینه قای‌چاغنده‌آشلقلر صاچه‌لرشولای بترمسنك بوتن‌چه بتروی چیتن ، مثلا تمکی اروم صوی‌نك کوب‌فایداسی یوق ، چونکی آلار یافراقداغی قورت وچبنلرنی اوترسه‌لرده کوکاین‌گنه بترا آلمایلار .

(باقچه حاضرلو)

باقچه اورنسی بیك توبن برده بولماسقه کیراك ، آننك اوچون یاڠغر صولاری هردایم جیولوب ، سازبولوب ، یمشلر چروچان بولادور باقچه‌نی توش یاغندین ، قویاش چغوشندین وبایوشندین بیك قابلاماسقه‌کیراك ، قویاش یاقتیسی هم جلسی تیرلك بولسون اما تون یاغندین صالقون یازعی جیللردین صاقلامق اوچون بر آنچه اشقلامق کیراك ینه باقچه‌اورنی صودین یراق اولماسقه تیش ، یاکه اورنك قویو بولرغه تیش ، بیگراك ایکی کیسمك ایلان صو توترو‌ب ، قویو یخشی بوله‌آنده صالقون صوقویاش ایلان جلنوب ، آنی‌کیراك صاین آلوب قویارغه جایلی بولا ینه اول کیسمکنك برسینه صواوچینه تیرس قوشوب ، تیزك صالوب ، صونی صارغاینقانچق توتوب ، شول‌تیرسلی صوایلان بعض یمشلرنی قویوفایدالی بولا ینه هر برچرك صالاملارنی [illegible] جویلرون اییوب قویوب ، جروب جروب تیرسکه ایلنگاچ باقچه‌غه [illegible] ینه اگرده باقچه ، یازکونی سوباصمی تورغان اورنده بولسه کوزدین باقچه‌نی بارلق یمشلری‌جییلوب ، برفات صوقالاب تیرسلرگه کیراك اکرده صو باصسه صوقالاماسقه [illegible]دش چونکه صوقالاعان باقچه‌نی صرباصه ، بارلق یومشاق توفراغی قوب کیته تیرسنی باقچه‌غه ایرته‌راك یاز کونی یاکه قوشعی قاراوستینه اویوم اویوم ایتوب چغاروب قویارغه کیراك ینه جیراره‌گه‌چده تیرسنی [illegible]لاپ [illegible]اتوب باقچه‌نی صوقالارغه تیوش ، اما یمش‌صاچو هم اوترتو آلدندین . .

قیماساتکده یاری ، اما قری جای کیلسه کوزکا چاقلی قویو تیوش . اولا
قیونی اکرنلاب توقتاترغه تیوش اوّل آتناسنده برقات آندین صونك
ایندہ بر شولای اولسه قویو بوشقه کیتماس بنه رازصادانی اوترتقاچ
آت تیرسی برراوچ صالرغه کیراك بنه کپسته نی اوترتقاچ اروم یاکی
تمکی صوی ایلان برکارگا کیراك ، یاکی اوّل صو سیبوب صونکندین
راق تمکی سیبه‌رکا کیراك چبن‌لر قورتلار توشوب آشاماسون اوچون
کپسته آغاروب تمنه‌نوب کپسته بیتکانوگینه سبب اولاکوب کشیلر
قراو جیتگردی آغارتدی دیلر ، اول دورس توگل ، قراودین آغارغان
کپسته‌نك قوچانی بیك نچار اولر بنه کپسته‌نك یتوینه ایرته اوراق اوترتوی
رازصادنیکغه یاکی ایرته رازصادانی باقچه‌غا اوترتودین اولر بنه اینك
ایری کپسته‌نك قوچانی . ۳ قاداق کیله اول اوسه آلتی آی ، مثلا
صابورافقه دیکان صورت(نوغ)اورتاچه کپسته‌بش آی چاماسی اوسه شونده ای
لاردین عاللاندا سقی دیکان صورت بار ، اما واق کپسته صورتلاری برانقه
قاپاروق ، لاداژاسقی شیکللی دورت آی چاماسی اوسه بنه آقتقده ایتلکان
کپسته‌لر *پارنیکی یوق کشیگه بیك جایلی ، آلارنی آپریل اورتاسنده
اوترترغه ممکن آلار ارسز راك بوتن صورتقه قاراغانده تربیه‌لاو جینگلراك
بنه عاللاندا سقی ، برانقا ــ قاپاروقا کیسته‌لری بیك یایلی ، آلارنك
اورلقلارون باشده صاتوب آلوب تلکان ماغازیندین ، صونکندین اوز بنکه
اورچوترکا ممکن اورلقنی ، آنك توغرسنده آلده ایتولر بنه اگرده کپسته‌نی
باقچه‌ده چاغنده قراو صوقسه ، آی شول واقتده وق کیسرگه یارامی ، کیسسانك
چروچی اولا ، اما کیسمایچه [illegible] روندہ واقتده اوز بنه اورورگه بیررگه کیراك ،
اول چاغنده کپسته سلامتلنوب سویژیلانوب کیته ، شول چاغنده کیسه‌رکا ممکن

---

* پارنیق ــ [illegible] یاقی توشرلك بالاچق باساغان توله جشی اوستورگه

(قیبار توغرسنده)

قیبارنی یخشی اورنغه اوترترغه تیوش ، کوبراك الوکگی یلنی کپسنه اوسکان اورنیده اونگغوچان اولا ینه توتلنی بر آرشین کینگلیگی یاساب اورتاسنده بر چوقر (قاناوا) قازوب آنکغار یخشی توفراق صالوب قیبار اورلعن شوتدوروب یاشوتدورماینچه اوترترغه کیراکده اوستندین نزوکگنه ایتوب توفراق سیبوب صو قویارغه کیراك کون صاین چقغانچق ، اورلقلارننك آراسی بر ویرشوقدین ایکی ویرشوقغه چاقلی اولوتیوش ینه اوّل بر یاشچیکده قیبارنك اورلعن شوتدوروب مای اورتاسنده یلی کوننی وازصادانی برسندین برسن ۳-۴ ویرشوقده اوترتوب قویارغه تیوش قویغانده تامرلارون جودرماسلق ایتوب صاق قویارغه تیوش ، اگر اوترتقان واقتده کون هم‌تون یخشی اولسه قیبارتیز آلونوب برار آتنادین اوچونچی یافراق چغاراباشلی شول وقتقه چاقلی جانغراولماسه قویوتیوش ، اوچونچی یافراقنی چغارغاچ آتناسینه ایکی مرتبه‌گنه قویو کیراك قویغانده فایده‌الیراق اولسون دیب قوش تیزاگی قوشوب قویارغه ممکن ینه بعض کشیلر شوتدوروب ، بعض‌سی شوتدورماینچه اوترتو آرتق دیب ایته‌لر سلگلی بله‌کای باقچه اوچون شوتدوروب اوترتو آرتق ، شوتدورماینچه اوترتسانك چقماغان اورلقلار اورنینه یانکادان اوترتوی حاجت اولر آق یوللری توتاللر قارا یوللری بورازنه‌لر قارا نقطه‌لر اورلق اوترتقان برلر توتالنك کینکلیگی آرشین قدر بورازنه‌نك کینکلگی یارتی آرشین

شکل ۹ قیبار اوترتونك روشی

اما

اما صوڭندين صاچوڭنڭ كيلشوى سيراك اولا بنه‌قيبارلار شافقاى اوسكاچ توتلنى اعتبار ايلان قاراپ‌چقوتيش ، اكر بعض صاباعى بيك اوزونايب كيتسه قيبارسز اولا ، آنـڭ اوچون اوزاركا كيراك ، اول چـافقه‌توب صاباقدين چيتكه قيبارلى بوناقلار كيتوى احتمالى بار

﴿ برانگى توغرسنده (پولبا) ﴾

برانگى نه چاقلى فايدالى‌ايش اولساده‌خلق اوچون ، آنى بيك اعتبارسز كوبلرى تربيه قلالار « ايلااوسر الى ، اولارسز » ديب « خداى بيرسه اونگعاراى » ديب اوزلرى قش بوينه ابروسون آشاب بتروب ، اورلغه‌بيك‌واعن قالدوروب اوترتالاربنه آنداين‌واق‌اورلقدين اونگساده برگنه يل اونگعه ايكنچى ، اوچنچى يلنى برانگسى واقعه ايلنه باشلاغاچ « برانگم اونگماى باشلادى ، آخرى اورلق آلشدوروب قاريم » ديب ايسينه دوشه‌خوجه‌نڭ اما نه قدرلى يخشى صورت آلوب اوترتوب يـل صاين آلاما اورلق قالدوروب بارسانڭ اوچ دورت يلدين برانگى بمارلانه اما يخشى حوجه آلاى ايتمى ، اول « نه صاچسانڭ ، شونى اورورسن » ديب ايسلب ، ايرى توكراك صاى برنگيلرنى آلدين اورلقعه صايلاب‌قوآشى تورغاندين باشقه ، شونداين يخشى اورلقدين يخشى برانگى اولا هم ايكنچى يلنى دفى اورلقعه يخشى برانگى قالدورسه ، آنڭ صاين برانگسى ايربگه ايلنوب هيبتلنوب كيته بنه برانگينى اورلقعه صايلاغانڭ كوزانكلر بنه قارارغه كيراك ، نه‌قدرلى كوزانگى كوب اولسه شول‌قدر اونگغوچان اولا بنه يخشى برانگينڭ كوزانكلرى‌بيك تيران اولمايچه اوزيچه كوزكا اوخشاغان اولا ، اما كوزانكلرى تيران چوقرايب تروب توكراك اولسالار اول چاقڭ برنگى ياواى يابيك اونكماس اولا هم برانگسى آز اولاچاق اولر بنه اورلقعه قالدورغان برنگى طاوق كوكايى زورلغى اولسون ، اكر زور برنكيني

کیسکالسنک ، آنك کیساکاری نزك تام تام اولماینچه ، قالون طاوق کوکای
قدرلی اولوب اوچر کوزانکای اولرغه تیش ، نزك نلملی اولسه چروچن اولا
برده ، برنکینك کیسکان توشن برده چرماسن اوچون کول ایلان اشقرغه
تویش برنکینی اوترتوا اوچون بر ایکی کون آلدین توراب قویارغه توزیش ،
چرمسلك کیبدوروب صاچر آلنندین برانکینی برار کون یاقتی جلی برکا
صالوب توتوب شوند رورغه کیراك ، اول چاقده برنکی تیز وقوتلی
چغوچان اولاقلرانغی بازده وپادژالده یاتقان برنکیکه قاراغانده ینه برنکینی
اوترتقانده واق صورت اولسه برسندین برسن ٦ – ٨ ویرشوقده اوترتو
تیوش ، اکر ایری اولسه براعراف ایتوب آرالارون اوترترغه کیراك
ایرکونلب اوسسون اوچون ینه اوسکانده برنکی یاقتی کوله که سز قویاش
قز دوراتورغان اورنی یاراتا بنه برنکیکه یومشاق کوپرلب تورغان تیرسلیراك
یر یخشی اولر ، اوسکی قاتی قر وراق آسقی قاتی تامرلار اوچون دمنی راق
اولسون ینه اوسکان صاین تامرلانوب قوتلنسون واونکسون اوچون کومه
ورغه کیراك بنه برنکی صاچکان یر اشانچلی یخشی توفراقلی اولماصه ،
رازناعه تیرس صالام آننك اوستینه توفراق، صالوب برنکی اوترتب صوقالاب
تومرکا کیراك یاکی بورازناده ٦ – ٨ ویرشوقده ایبوم لب (کوچ ایتوب) تیرس
صالوب توفراق سیبوب برنکی اوترتوب صوقالارغه یاکی کوراك ایلان
کومرکا تیوش بولای بولغانده تیرس کیمراك اما فایداسی باری بر اولر
باقچه نی یازکونی برنکی اوچون تیرسلرکا تیوش توکل چونکی اول واقتداعنه
تیرس جانوب کوبیوب اولکرمی ینه برنکینی جلی کونی صوقالارعه ،
کومرکا کیراك اوچ مرتبه ، اوّل بر انکی چقغاچده ایکنچی رات اوچ دورت
ویر شوق اوسکاچ ، اوچنچی مرتبه چاچك آتار آلنندین یاکی آتقان وقتنده
کومکان صاین برار ویرشوق یا آرتعراق ایتوروب کومرکا تیوش
ینه

بنه اوچ كوملوده ۵ ویر شوق كوملسون شوندین تیران اولسا اوسته‌كی صوڭندین چققان برنكیلری اوسب یتمایچه واق هم‌صولی اولوب قالرلار یاكی بیك تیران اولسه چروچان اولایه برنكیننك صاباعندن مالدین تاپتامایچه چاپمایچه اعتبار ایلان تربیه ایتركا تیوش‌چونكه یخشی صاباقننك برنكیسیده یخشی اولا برانكیننك اوسوی‌توقتی صاباعی قروعاچ شونك اوچون ایرته قازوتیوش‌توكل كونده‌برور آشلقدین باشقه بنه كوز یخشی كوننی قازوب‌صوقه ، كوراك یاز استوب ایلان ، برنكنی قویاشقه جایركا كیراك كیبوب نوفراقلاری توشسن اوچون هم قشلقغه قویغاچ چرمسلك اولسون دیب قازغان وقتده اورلغلق صایلاب قویو تیوش بنه برانكیننك تورلی صورتلاری اولا : آق برنكی قزل‌برنكی هم‌آق اوستنده آل‌تاپلار ایلان‌وهم عیر بلر بارلاری یخشی ایری اولا ، اما آول حالقینه نیندی برنكسی بار شونی یل‌صاین اورلق غه یخشی‌نی قالدوروب بیك ایریله‌تركا ممكن‌هر برصورت‌شولای یخشیلانا

(بوتن باقچه یمشاری توغرسنده)

بوتن باقچه یمشارینه ، بیك‌حاجت‌بولماغان‌اوچون ، بیك‌اعتبارقلمایلار ، آلای‌بولساده آلارننك بولوی یخشی ، كراك اوزنك اوچنون كراك صاتوب فایدالانور اوچون شول سببلی بعضیلری ترغرسنده : كرانكه ، ترما ، شالقان ، كیشر ، چوكندور ، صوغان ، صارمصاق ، كران اوقراپ (درهاوتی) = بی نرسه‌حقنده برنچه سوزاینه‌بك هم آلارنی قایده اوترتونك صاچو ، وتربیه قلو توغرسنده آیروب آیروب ایتلر ، اما چنناپ شغلنلكان كشیكه یخشی تكمناب بلكان كشیدین صوراشرغه یاكه پادروبنی (آچق) یازغان یردین اوقوب

بلرگا تیوش ، چونکه هر نرسەنی آچق بلماسنك ، اول اش آلغا کبتمی هم یخشی فایده بیرمی .

(کارانکه (بروکوا))

کارنکەننك تربیەسی کېستەنکینه اوخشاغان آی خاضر تیرسلکان یاکه الکلکی یلنی تربیەلنکان برکا بورازناغه یاکه توتلکه ، اوترترغه کراك اول بیك رازنی تورلی یرده اوسه ، آننك فایداسینه هم ارسز لکینه قاراغانده هر بر یرده هم هر کشیده بولو تویش ایدی ، اما آلای بولساده بیك طارالوب یتمکان الی ، بعض آوللارده آننك بارلغنده بلمیلر ، آننك اورلغی کېسته اورلغینه اوخشغان هم اوترتویده شولایوق: اوّل رازصادنیقغه ، صونکندین باقچەغه کېسته کبك ، مکر آنی کومانچه توفراغین تامر آراسنده یومشار تقالاب چوب اولنلرون یولقارغەتیوش ، بوتن تربیەسی کېستەنکی راوشنچه دور

(تورما)

عادتداگی کارنکه آلنی اولوش کیرایتوین یاصالغان

تورمانی تیرسلکاندین صونك اوچنچی یلنك اوتر تورغه یخشی اولور تورماغه بیك یومشاق کوپروب تورغان جیر بولسون ، قاتی تغز یرده اول اوسمی ینه اورلغن شوتدوروب (اوردوروب) اوترتالار آراسی

برسندین برسینه ١٢ ویرشوقدر بولسون اول ایرکننی هم آچق قویاش قزدورغان اورننی یاراتا، شونداین جیرده تورما یافراقلارون جیر اوستینه یایب ضور وتمنی اولوب اوسه، اما تغز او ترتقانی یافراقلارون اوسکه ییروب جایلمینچه صاباغینه اوسوچان اولا، صاباقغه اوسکانی تمنی اولمی بنه یخشی صورتی «گراۋورونسکایه» دیکان تورما (شکل ١٤) بیك قالون آۋرلغی اونارقداق بولا اوزی آق تمنی هم صولی بولوب تورور بنه تورما قراولارغه توزوچان بولا، شول سببلی آنی باقچه ده اوزاغراق توتارغه ممکن بوتن بمشکه قاراغاندە

(شالقان)

شالقان اورلغن ممکن توری باغچه غه صاچرکه یاکه کیسنه یانینه رازصادنیقغه اوزتوب آندین صونك باقچه غه اوترترغه، رازصادانك ایرسنکنه اونرترغه نیوش، آلاماس تاشلاب ینه اورلغی برتاولکده شوته ینه شالقان ایری اولسون اوچون شالقاننی برسندین برسن ٨-١٢ ویرشوقله اوترترغه تیوش،

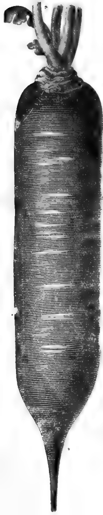

گراۋورونسكی دیكان تورمانك تامری شکل ١٤

شکل ١٥

اوترتاسی یرنی کول ایلان تربیه لرکا کیراك شالقاننی اوز وافتنده آلرغه کیراك اکر وقتی اوزسه تمسزلنوب آچی بولر شالقانك جیرکه یاتقان ایری یافراقلاری کیبوب قری باشلاسالار یتوی بولا شالقاننك بیك یاخشی صورتی پیترافسقایه دیکانی (شکل ١٥) اوچر قداق کیله

پیتروفسکایه دیکان شالقان
اوچ قداق آورلعی بولادور

(کیشر)

کیشرنی تیرسلکاندین صونك ایکنچی یا اوچنچی یلنی صاچرکه کیراك ، آننك اورلغی بیك واق هم یونتس، شول سببلی اورلعن قوم ایلان بوتاب اوچدا اوب صاچالر یونلاری بتسون دیب هم چغارغه آنسات اولسون دیب اوتز آرشینلی توتلکا برچاشقه صاچرغه تیوش بنه اکر صاچکانك دومنی یوش بولسه اورلعون قرلای صاچرکه کیراك اکر قری واقت اولسه شوندوروب صاچو تیوش بنه اورلغی دمنی آپیلقاده بشنچی تاولکده شوتوب چغا بنه کیشرنی یومشق کوپرلکان اورنغه صاچو تیش اسکاکنه صاچرکاده ممکس باکه توتلده ازکنه اویسو یاسب شوگغار اوراقنی صاچوب اوستینه یوعاغنه ایتوب ترفراق سیبرکا تیوش بولا اورلغن جیل اوچرماسن اوچون

وكراك

کراك ایلان سبیارغه کیراك یاکه یگل‌گه ایلاك اونه صوایلان‌قوبارغه کیراك ، اگر کیشرکا تونل بولماسه آنی‌قیبار آرسینه قوم ایلان بوطاب سیراك بولسون دیب صاچرگه ممکن قیبادرین الك صاچرغه ممکن بنه‌کیشر بیك‌اوچوز هم‌ارسز یمش ، صووقغه چدامنی ، حتی تونلده قشلاوی ممکن اما قازر آلنندین یرده ارکان‌بولسون ، طونك کوینه قازوصانك هـواده جروچان‌بولادر

﴿ چوگندور ﴾

چوگندورنی اوترتالار تیوسلکان یرکا اوچنچی‌یلنی ، آنك اورلقلاری برصاباقده (ثیلوداده) ایکیدین آلوب یدیکا چابولا شونك اوچون بـر یرده‌آلله نچه‌سی‌قوماشوب چغا ، آلار آلماولماسون اوچون‌آراده‌اشه‌کسون بولغوب تاشلارغه کیراك یخشیلاری اوسسون ، اما توکاراك چوگندور بولسه آنك‌یولقغانون‌ایکنچی‌اورنغه اوترتسانك‌ده آلنه اونچه‌سی‌آلنمی ، اوتیقغانك برسندین برسن برابرجیرکله‌اونرتوتیوش چوگندوراونرتقان یرنی‌توزلی‌صوایلان قوبارغه کیراك یاکه توزغنه سیبه‌رکه کیراك ، چوگندور شب بولسون دیب ینه اون آرشیننی یرکا دورت تین‌لك ایگی فدای توز کینه ، آتنا صاین ایکی اوچ مرتبه قوبارغه تیوش‌بوتن آرتق تربیه‌سی یوق یشراق جوبلرون اوناب برون یمشاتورغه تیوش

(شکل ۱۷)

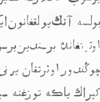

مصر جوگندری‌یومری جوگندر بیش اولوش کیرابتوب توشرکان

(صوغان)

صوغاننی تیرسلکاندین صونك اوچ بل اونکاچ صاچرکا تیوش هم اول یرنی کول ایلان یانغورتورغه کیراك ، اورلقغه قالدورغان صوغان اورتاچه بولوب آنی قشدین یلی یرده بیچ یسانونده آصراب چغارورغه تیوش ، آندای صوغان تیز اوسه ، صالقونده تورغان صوغانغه قاراغانده اورتاسی صوغاننی برکون صوده توتوب برسندین برسن بش-آلتی ویرشوقده اوترتو یخشی هم یارتیلیغه برگه اوترترغه تیوش بنه صوغاننی اورلقدین اوستروکا ممکن، اورلغون صاچکاندین صونك بش آلتی آتنادین سیراکیتوب اوترترغه تیوش ، آندین کوزکه واقغنه صوغان باشی اوسر اما ایکنچی یلغه شول واق صوغاندین یخشی صوغان اوترتوب اوستروی ممکن

(صارمصاق)

صارمصاقنی باقچه‌غه بر اوترتسانك ، شوندین یل صاین چغوچان بولا اوّل اوترتقانده صارمصاق تو بنك کیساکلرون آیروب اوترتسانك برسندین برسن ایکی ویرشوقده شوندین چغه ، کوز کونی قازوغانده ازه رکنه قازماینچه یرده اورلقغه قالدرمق کیراك ، اول یخشی اوز اورننده قشلی یاز کونی تیراسنده کی توفراقنی یومشارتاسنده ، اوسه مگر یازون ازره‌ك قویغالارغه کیراك هم بر اوچ مرتبه چوبن اوتارغه تیوش بولا

(کران)

کراننی بیك سیراك اوترتالار کوب چاغنده اوزی اوسه ، اما قای واقتده شول قدری کوب اوسب کیته ، آنی آرتتر و توکل بتر ورکا توغری کیله ، کران قومنی ، یازکونی صوباصه تورغان یرنی یاراته ، تبرسلی سیمز یرده اوکمی هم اوسمی کوبمی قدرلسانکده بنه اوترترغه اویلاغان

کشیکه

كشیگه بیك آسات تامرونغنه قازب آلوب اوترترغه كیـراك ، شوندین اوسب كیته بوتن تامری اولماساده ، برداكی تامرنك بر ایكی بوونون كیسب آلوب اوترترغه ممكن شوندین آلنربته مگرقومنیراق یر بولسون اوترتقاندین صونك كراننی اوچنچی یلنی آشارغه باری ، تامرون اوزب آلاسنده ، برده قالغانوندین‌ده ایكنچی كران چقه بنه كرانكه تربیه كیراك توكل ، اوزارسزلگی ایلان اورچی ، مگر بیك شبه‌یسن اوچون توقتاترغه توغری كیله اسری یافراقلاری ایلان بوتن یمشلركا تغزلاماسن دیب

(دره‌اوتی (اوقروپ))

اوقروپنی برصاچسانك ، شول اورنده هرقـابجان اول اوزی اوسه ، مگر بریخشی (تیرسلی) مایلی بولسون ، صالقن چاقده اورلغون شولایغنه اوترتالار ، اكربلی بولسه ، شوندوروب اوترتاسن ، اوقروب چقغاچ چوب بولماسن اوچون‌جش اوطارغه كیراك ، اول چققاچ هیبت یافراقلارون اورلقغه قالدوررغه كیراك بوتنون یولقوب آلـرعه تیوش ، اورلغی یتكاچ بر آزی بركه‌قویولر ، شول برنی بومشارتسانك صوقا یاكی كوراك ایلان ، ایكنچی یلغه اوزی چغار، قوبلغانلارون صاتار و اورچترا و چون آلرغه ممكن

(باچقه یمشاری توغرسنده)

ایندی بز تانشـوق بابتاق بیك حاجت باقچه یمشلری ایلان هم آلارننك عمرلاری ، تربیه قلنولاری واوسوهم اوسترلولری ایلان ، اما شولارغه اوخشاشلی یمشلر كونباغش ، بورچاق (بابی) وغیرلری توغرسنده یازماذوق ، بیلكلی احلاصی ضوركشی هرنرسه‌نی اوزی كیراك قدرلی آنكلاب بلرگا ترشه تجربه قلوب بلكان كشیلردین صراشوب ، كتابلاردین اوقوب منردن پادروبنی آچیعراق تكمنابر الكیازعان كتابلار بولا ، آلاردین كوبنی

بلرکاممکن بلکان کشیلر ایلان سویلشوب بلرکاممکن کوب بشلر حقنده‌نی نرسه اوسترا سانك کیلسه ، آننك فایده ، نچك اوسکه‌نون ، نیندای تربیه کیرا کلوکون آنکغار بلرکا کیراك هم آلارنی اجتهاد اینکان کشیکه بلرکا ممکن بنه هر برا شنی تجربه قلوب بلکان کشیلر دین صوراشوب بله‌لر ، مثلا بالالار صوراشالار آناو آنالارندین وغیرلر دین نه فایدالی ، نه ضررلی؟ شولارنی بلسه کشیننك اشی آلغابارا ، بلمایچه برنرسه‌ده قلوب بولمی ، اما بلکاچ فایدالی اشنی کشی قلابارا ، فایدا سزدین توقتالا وتاشلی بنسه شولایوق بنده‌لار باقچه یمشلری ایلان طانشقانلار هر بر باقچه یمشلری منده بولماسه بوتن بردہ یالانده اوزلری اوسوچان بولالار ، شول یالان یمشلرون کشیلر صناب فایده سن بلوب قولغا آلوب باقچه‌ده تربیه‌لب اوسترا باشلاغانلار هم اوسترالر بنه‌نه قدرلی آلارنی آچقبلا سننك ونخشی تربیه قلسانك ، شول قدرلی یخشی بولالار بنه کشیلر تجربه قلوب بلکانلار بعض یمشلرنك تونی ، مثلا : شالقان ، برانگی کبیلرنك وبعضلرینك اوستی ، کیسته کبی ، وبعضیلرنك اورلغی بر توکی فایدالی لغون وهم آلارنك نه وقتنه نچك اوسکانون بلکانلر ، هلا : برنك منده ایناکان یمشلر ایکی یل اوسه‌لر ، آتی تورغان تشلری اوّل یلده اوسن بنه‌لار برانگی ، صوغان کیسته شیکللی ، اورلق کیراك اولسه ، ایکنچی یلغه قالدوروب یتکرالر بنه شولای اینوب کشیلر کوب یل‌لار تجربه قلوب برسندین برسی صوراب وطنگلاشوب کوب برسه‌لر بلکانلر کوب تورلی یالان یمشلری ایلان فایده‌لنه باشلاغانلار ، شول سببلی هر برکشیکه البتہ ممکن قدرلی تجربه قلوب اوقوب صراشوب طروشوب طروشوب هر برکونکی بار فایدالی نرسه‌نی بلرکا ترشرغه تیوش

(اورلقلار شو تدور و توغر یسنده)

اوّل انچی هر قایچان اورلقنی صاتوب آلا باشلاصه ، هر قاچان یمشلری اونکعو ینه اشانوی

اشانوی چیتون چونکی آلداپ نچار اورلق بیرو احتماللاری بار ، اول
چاعنده باقچه‌چی نه‌قدرلی ترشساده ، بارکوچی ارام کیته ، شول سببلی
هرکمکه اوزینه اورلقنی شوتدورورغه اوگرانرکا تیوش ، اول کشی هر
قایجان یمشننك صورتن کورکام ایریکه ایلندورالر بنه باقچه یمشلرندین
قیبار برکنه یل لق یه‌ش ، چونکه آننك الککی یلنووق اورلعی اولکره ،
اورلق اوچون صاباق اوچنداعی ضور اوزون قیبارنی صایلاب قالدورالار
اول جای بوبینه اوسه . اورلقلق قیبارغه صاباعی قورعانچق تیمایچه اوسرکا
بیرورکا کیراك ، کرچه بر ایککی عرادوس صووق اولسه‌ده آننك
آلار اوچون ضاراری یوق اورلق قیباری اوسب یتکاچ کولمکا صارغا
اچنداکی توشلری نعوب ایریلنب آغارالار ، قیبارننك اینی جومشاره
شول چاعنده اوزوب آلرغه ممکن اورلقعه جیغان قیبارلارنی جلی جیرکا قوی
تیوس ایوایدای کبی یرده شوننه آلار اوچ دورت کون یاتوب یومشاغا
آلارنی یاروب اورلقلارون بر صاوتغه کیراککه صالقرن صوصالوب جا
توشکا قویارغا کیراك ، بر کوندین صوننك کوبکلنب آچی باشلی
ایکی کوندین صوك توکوب دخی صالقون صوصالوب جوارغه تیـو
بر نیچه فات صودین اوتکارگاچ اورلقلاری تازاروب قالور آلارنی کیبدوروب
قوری هم جلی بیع جای کبی یرکا جیب قویارغه تیوش صالقنده تورغا
اورلقلار چقماس بولالار بنه ایکی یللق یمشلرنك اورلقلارون حاضرلو
جیتونراك . آلارننك یخشی توبلرون آلوب چروتمایچه صاقلاب ق
جغارورغه کیراك مثلا کبستەنك اورلغی اوشبو روشچه أزرلنه کیتو
کیسکان وقتده بیك یخشی ایری کبسته‌لرنی تامرلاری ایلان بولوب
چغارورعاده باشین کیسوب تاشلارعه کیراك اماتوبن قوچانون قشقیل
آرشین یارومناب جیرنی قازوب ایکی قات صالام آراسینه صالوب اوسته

تاقتا صالوب توفراق سیبوب قویارغه کیراك یاکه آلای ایتمزسك یادوالغه طامری جوغاریغه طابان آصوب قویارغه کرك یاکه ایدان آستینه بازده یرگه کوموب قویارغه تویش ینه یازکونی بیك ایرته گنه قوچانلارنی قشقی اورندین آلوب قارارغه کیراك چرمکانمی دیب هم شینکان بولسه آزراق صالقون صوغه صالوب قویارغه کیراك، چرگان توشون کیسوب کولکا بویاب برسننین برسن ۸ — ۱۰ ویرشوقلق توتلکه اوترترعه کیراك، اگر (پوچقالاری)

اورلقلاری سلامت چقغان بولسه لار تیز اوسه باشلارلار اما اوّلده قوچاننی تیرس ایلان کومرکا کیراك، جلنغاچ تیرسنی توشرورکا کیراك بنه تمازا قاچاربرقا تیز اوسه باشلاب مای آزاعینه (آخرینه) صاری صاچاك آتا باشلای، صونگندیسن چقغان بوتاق صاچکلرنی اوزوب آتارغه کیراك، آلار صونگعه قالوب نچار بولالار اما شب صاچکدین ایری فتللر (قوزاقلر) هم ایری اورلقلار اولر بنه آوعست باشنلا یاکه اورتاسنده کپسته قوتللری اوسب اولکرالر قوتللرنك کیبکانلر ونکنه اوزوب آلابارورغه کیراك، اکر کیمبابنچه آلوب قویاشده کیبدور

اورلقلی کاپسته‌نك چبوغی هم آنك کیساکلری : ۱) ساباغی
یافراقلری، قوزاقلری

چاچك ساباغی چاچکاری بله قوزاق ایکی مرتبه کچرایتوب المش . ۴) تامری

ك اورلغی نچاریاکه یارامس بولور شولایوق بوتن یمشلرنکده ورلقلاری، تورما، چوکندور، شالقان، کیشر، کرنکه کبی لرنك ستریله، آلارننك اورلقعه آلغان توبلرن کپسته قوچانی ایلان برگا آسراب،

قش چغاروغه کیراك هم تورمانی وقتنده اوترترغه کیراك بونه‌لرون صونکراق اوترترعه تیوش ، اوسکانك آلاما بوتاقلارون اوزکالرکا کیراك اورلغن جیبو کیسته‌نکی کبی اولر ، مگر کیسته ایلان گرانکه‌نی برسندین برسن جراق اوترترغه کیراك ، برسینك تورانی ایکنچسینه الکوب اوراقلاری ضعیف کیلماس اوچون

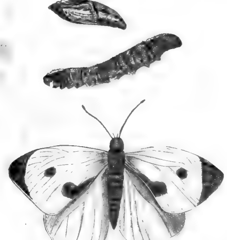

(باقچه یمشلرینك دوشمانلاری توغرسنده)

کوب کشیلر باقچه‌نی بالالاردین قوشلاردین هم حیوانلاردین صاقلاودیس باشقه بوتن باقچه‌غه ضررلی نرسه‌لرگا کوبراك اعتبارده قلمی هم بعضیلرده بلمی‌ده ، اما باقچه‌ننك مالدین ، بالالاردین باشقه دوشمانلاری بیك واق

اولسالارده کوبایب کیتسه‌لار باغچه‌یمشلرون اشدین چغاروب قوروتالار
شولارغه بیك اعتبار قلوب تانوب صناب آلارنی بتروركا كيراك بولا ،
بوضررلی‌نرسه‌لار تورلی وتورلی‌قورتلار وچیتلر بولرلار بنه کپسته‌قورتی ،
جبر بورچاسی ، کپسته بتی ، قرمسقا وغیربلر کبی

کپسته قورتی

کپسته بیك مخشیقنه اوسه باشلاغاچ خوجاسی قوانوب تورغانده بر
کونئی کپسته‌ده‌قورت کوروب « ایندی کپسته‌سز قالدوم ، قورت‌توشکان »
دیب بیك قورقا باشلی هم بوقورت کمسته یافراغن آشاب تیشوب‌یفراق
دین یافراقغه کوچوب یمشلرنی قورتا بنه بوقورت بربردینده توشمی ،
کوبه‌لکلار کوکایندین چغا بنه هرکمگه کوروركا ممکن هم کورالر کپسته
اوستنده آق قاناتلارنك قاره تاپی ایلان کوبه‌لکلار اوچوب‌یوریلر ، آلار
اوچوبقنه یورکان کبك کورنسه‌لارده کسته یافراقلارینه اونروب‌کوکای
صالالار ، شول کوکایلردین بروقتدین اوّل واقفنه قورت چغوب کمسته
یافراغن آشاب ، دەو بولب بیك کپسته‌نی حراب قلالار ، بلار برقات
آشاغاچ یومرلانب (قوفلقچیولوب) باتالارده ایکنچی یازغه آلاردین دخی
کوبه‌لك‌چغوب کوکای صالوب دخی قورت اولار بوقورتلاردین صاقلار
اوچون‌کپسته‌نی کوبه‌لك کوکایلرین یافراقدین‌سبروب سُبر وب‌برکاغذغه
توشروب یاندرورغه تیوش بولادر کوبه‌لکلار بیك کوب ، شالقان‌کوبه‌لگی‌ده
وغیری‌لری باریده شـولای کوکای صالوب کوکایندین قورت چغوب
یمشلرکا ضرر تیدرالر

(جیر بورچاسی)

جیر بورچاسی واقفنه سیکرب بوری تورغان برچبن بولا ، اول یافراقنی آشاب یمشلرنی ارام قله بنه آننك باقچه‌ده بولوی بعض چاقده چیندین کرودین بولا ، اما کودراك حوجانك اوز اعتبارسزلقندین کیله بنه جیر بورچاسی تیرسك بولوچان بولا ، اول یافراقغه کوکای صالاده کوبهلك کبی ، کوکایندین قورت چغوب یافراقنی اشاب چلترلب بترده قوقالقه بولوب تیرسنک اوستینه‌گنه کروب یاتا ، ایکنچی یلنی شوندین نی بورچه چغوب یمس یفراف لارین آشاب کوکای صالا بنه شولای ایتوب اول یلدین یلغه اورچوچان بولا اما کشی تیرسنی یل صاین آلشدروب هم دراورنغه یالان برنرسه‌نی اوترتمایچه هریلنی نورلی نرسه اوترتسه اول چاده آلار آزایا هم بوتیلای یقواحتماللاری بار چونکه قوقالقالاری باقچه‌دن تیرس برلن توگله هم هرتورلی نرسه اوترتودین آزایا ، بعض یمننی یاراتمیده آنگار کوکای صالمی ، بیگراك یاش یمشکه ضرر تیبوچان بولا ، یفراقلاری قاتوب کیتکاچ بیك ضررلی بولمی بنه آلارنی بترد اوچون یمشنك توفراغنه (توتلنه) ایلهك اوتـه نزکگنه ایتوب کول سیبرکا تیوش هم اروم ، تمکی صوی ایلان قویارغه تیوش ، بورچه آلارنك ایسون هم تمون یارانمایچه قـرلا بنه اول صونی اوشبو روشچه یاصایلار باری چیلك صوغه ایکی اوچ اروم وتمکی یفراغی صالوب تون بوینچه پیچده اسسیك توتـوب صوچای کبك قویق بولغاچ براولشنی اوچ اولش صوغه قوشوب سیبرکه و ایلك آشا قویارغه کیراك ،

شونکغار چدای آلماینچه قرلالار هم واق‌تمکی وبالق سویکارون‌قایناتوب شولپاسن سیئرگاده ممکن آننك‌ده تمون وایسن یارانمی هلاك بولالار

(بت (تله)

ایبول‌هم آوعست چیسلالارنده بانچه یمشلرینك یافراقلارنده آق ناپلار کورنوچان بولا ، اوّل آزغنه صوکعراق کوبهیه‌لر هم‌یافراقلار قوورلوب کیتوب کیسته باشی صونکغه قالوچان بولا ، شول آق نای توغرسنده یافراقننك آست‌یاغن‌قارسانك ، واقغنه چبنلر بولر ، شولار یمش بتی بولالار هم شولار یمشنی هلاك قلالار ، آلار کوب تورلی بولالار ، اورچولری بیك شب‌بولا ، برجهیده اون‌ایکی بونغه یته‌لر ، اوّلکیلری تری بالا تودوروب اون‌ایکنچی بوونی کوکای صالوب قشقه قالدوروب یازکونی آندین دخی بت‌چغه بنه‌بت قوری‌جهینی‌بیکراك اورچوچان بولا ، بولارنی بترورکا تورلی تورلی سببلر بار اوّل کورکاچده بتلی یافراقلارنی کیسوب ، اوزوب آلرعه تیوش ، ایکنچی‌که کوچماسن اوچون یاکه‌یمشنی تمکی ، دگت ، صابن سلنسی‌کراسینلی‌صولار ایلان قویارغه کیراك‌هم واق‌تمکی‌کول ایز ویست‌توزانی ایلان‌سیبوب بترورکا ممکن اما بیکراك یفراقده کورکاچده چوپراك ایلان‌سورتوب آلوتیوش

(قرمسقه)

قرمسقه‌لار ایلوشوچان بولالار بتلی یمشلر بولغان‌یرگا ، چونکی‌اول بت اوزندین برکیمك (صو) چعاروب ، آنی‌قرمسقه اچارکایاراته‌قرمسقه‌نك

ضور

ضور ضرری بولماساده ، یرنی کوپرتوب قازوب تامر آرالارین پرتوب بترو ی فایدالی بولیهم آلارنك بنکه برضرریده تیمی ، اما کوجمه کوچ دیکان چپس (روسچه پاژیبه قارقه) بیك فایدالی ، اول اوزی آلارنی قروچان بولا ، آنی اورچوترکا نرغرغه نیوس بولاکشیکه قرمسقه نی بترور اوچون بانچه غه یاندورعان ایز ویست کیتروب سیبرکا کیراك ، آنی قرمسقه لار اوبالارینه ناشب صوی ایلان قوبالارده اول تاولاب قاینی باشلی: قرمسقه لار مونی کوروب ایلارنه بن قاچالار ، اگر آلار دخی ایلشسه لار کشینك اوزینه قرمسقه اوبیاسینه ایکی اوچ مرتبه ایز ویست صالوب صوسیبوب شاولاتسه ، آلاربیزلار ، اما اول ایز ویستنك باقیه یمشینه هیچ ضرری یوق

(یمشلرنی صاقلاو هم قشلقمه ازرله‌و)

هر بر یمشنك اورلقده چاغنك باکه صاچکاچ واوسکاچ ارام اولوی صالقندین ، چیندین ، مالدین وغیری نرسه‌دین بیك قزغانچ ، اما اوسوروب جیبوب قوبغاچ بوزولسه بیکراکده جایسز بولا ، شونك اوچون هرقایچان وهر نینی واقتنده اعتبار قلوب قاراب صاقلاونیش بنه بر جهی بوینه آزایلانوب اوسروب جیبوب آلغان یمشنی چرتمسکه ، شینك ورمسکه هم توکلورماسقه تیش ، کوبراك یمش اوسب یتمسدین الك اوزوب آلغاندین بوزولوچان بولا ، چونکه اوسماس بر ون صاتاعندین اوزوب آلسانك اچندا کی تشلری اولکرمکان بولالار ، اما اوزکاچ ده اچنده بتر کاتر شوب صابقدان کیمك (صو) کیلماسه‌ده یمشنك (مثلا قیبارنك اوز صوونی تارتوب آنك

اینرن یمشارتوب جرتوچان بولابنه‌جیعان یمشنی کیبدروب چروکانلرون آیروب کیسوب کیسکان نوشن کول ایلان اووب یخشی اورنغه قویارغه کیراك قشلقغه تونگماسن اوچون • برنکینی کرانکانی وغیری شونداین یمشلرنی یاکه‌بازغه کوموب‌یاکه‌تغه آرشین یاروم‌یاایکی آرشین تیرانلکی باز قازوب توبینه صالام‌جایب‌اوستینه یمشنی صالوب ، آنك‌اوستندین تاقته توشاب‌توفراق ایلان بر آرشین‌چاماسی کومه‌رکاتیش‌بولا ، شونداین جیر ده‌یمشی چریمایچه‌هم‌توگمایچه قشلاب‌چقه ، برنکینی‌ممکن‌برار آمبار هم کلت‌ده توگماعان جیر ایدانینه صالوب‌اوستندین صالام آیبلقه ایلان کومسه شونداده تونکمایچه‌چغاربه‌یش‌کومکان بازنی قوری وتازا آصرار تیوش‌ ایدانینه‌قوم سیپسانك یخشی بولر هم‌یمشلرکاده‌بر انکی‌کاممکن بوزلماس اوچون کول سیبوب قویارغه‌کوزدین قشقه‌یمشنی‌قویغانده اویلاب چامالاب کیراکنچه‌توتارغه آلوب‌قالرغه‌کیراك صالقنده‌قش‌اورنا‌منده‌قوزغاتماز اوچون مارط‌باشندین الك قوزغاتارغه جارامی‌اماباردا‌عی برنکینی قاری‌نور ورغه تیش هم‌چری‌باشلاغانلارون آیراتورغه کیراك‌بنه صوغانی‌هم‌صارمساقنی ایودوده شورلکده سندوراده‌ده‌قاپچقلارغه آسوب‌قش چغارسانك ضرر بولمایچه یخشی بولر ، اماکران صوفدین قورقمی ، آنی تشقاده بر بلکی‌راك بازغه کوموب قویبارغه ممکن ، کیسته‌نی سؤیزی کوینه توتار اوچون تلکان کشیکه‌ بازده توشامکا تامرلاری‌ایلان بوغاریغه‌تایان آسوب قویبارغه‌کیراك یاکه قوچانی‌ایلان برکا کومرکا کیراك آنك اوچون کیسته‌نی کیسمایچه تامرلازی ایلان قوبتاروب آلرغه کیراك

(یمشلرنی توزلاو توغرسنده)

توزلار اوچون کپسته‌نك بیك یخشیسینغنه صایلاب آلوب آلامایافراقلارون
تاشلارغه کیراك ، آنی جووب بر تیکه‌نه‌کا صالوب چابوب ، ایمن کیسمککا توتروب
آنی بر قداقده چیرکدان آلوب ایکی قداقعه قدرلی توز صالرغه تویش
آچوسن اوچون یاکی کیسمك توبینه اچدین قامر صلارغه کیراك یاکی
بر قداق توزغه بارتی قداق اون صالرغه کیراکده اوستون نقتنه تاقته
ایلان جابوب اون ایکی پوطلارچاماسی دای آور ایبر ایلان باصتروب جلی
یرکا قویبارغه کیراك ، برتاولکده کپسته آچوب کوتارلوب صوی آغا
باشلی ، ضوون بوتنلی آغزوب بتروركا یارامی قالورغه کیراك هم
آچیغاچ اوسنداگی آور ایبرون آلوب ینکلکنه باصتورورغه کیراك
آچوغاچده کپسته نی یل بوینچه بوزولدورمی صاقلارغه کیراك ، آلغان
چقر ایتمای‌نچه ایبلبکنه آلورغه تویش کوکارکانلرون آلمه
کیراك ، تعولغانده آغاچ قاشق هم چومچ ایلان آل
بوزلماسن اوچون ، تلکان کشی چابقانده صوغان ،
صالوب تاپی بنه اکر برهوتله‌سه باشلی کوبنه
باشلارنی بوتن یاکی اورتالی یاروب صالوب بر
چابقان کپسته اچینه صالوب توزلارغه تویش ینه
کپسته‌کبك ، تازالارنغنه صایلاب آلوب یاکی
تیوش ، کیسمکی ضور بولماینچه توزلاسی
قییارنی تزوب اوستینه ایمن قارلغا

کیراك ، ایمن یـافراغی نق توته قییارنی قارلغاننقی یاشل توته
برمنلری یخشی تم پیره ، برقات‌توشه‌گاچ‌دخی قییارنی تزارکا کیرك دخی
بغزاق وصوعانلر توشاب قییارنی‌تزرکا کیراك بنه شولای ایتوب کیسمکنی
توتروب براولچاوده توزنی ارتوب قـاینار صوابلان صاوتی تولغـانچق
توزلی صو صالرعه کیراك ، مگر قییارلار یوزوب بورورلك اولمایچه تغز
یاتورغه تیوش اوله‌لار بنه شولای توتروب اوستینه تاقته یابوب ازکنـه
ایبر باصتروب قویارعه تیوش‌بنه قییارنی آلغانه آغاچ قاشق‌ایلان‌آلو
تیوش هم‌توزلی‌صوون توکارکه یالان صاین تیوش قییـارلار یوزماسن
اوچون ، اول چاغنده قییارلار یخشی تمنی‌هر قایچان توتارلار اکـر آلار
توزلی صوده یوزوب بورورلك اولسه‌لار ، اول چاغنده‌تیز آچیلار

(باقچه‌چیغه‌یانوارده(غنوارده) هم‌فیۋرالده‌ذ،اشلهرکاکیرالك)

شا لکمی اولسانك آنگغارکیراك‌ایبرلرنی آلدین‌ازرلب‌قویارغه
اچ ایبر یاصاترغه وتوزاترکا توتنسانك کوب‌وقت
اولا ، شول سببلی یخشی باقچه‌چینك هر بر ایبری
نی باقچه‌چیغه‌اش یوق کبك کورنساده الکدین
ك یاترلق اولماس قشنیده یاز بر کهلنمز
اورلق صاتوب آلرغه تیوش باقچه‌سینك
یخشراق بلر اوچون بر مقـالده

Казань.
Г. Д. „Бр. Каримовы"
1918
6.

کیستەنك بر متقال ٢٠٠

کرانکەنك . . . .

بورچاق‌نك ٢٧٠

صوغان‌نك . . . .

کیشرنك ٣٢٠٠

قبیارنك ٣٠٠

تورماننك ٧٠٠

شالقـان‌نك ٦٠٠٠

جرکندورنك ٣٣٠

اوقراپ‌ننك (دەرە اوتی) . . . . . . ١٧٠٠ چاماسی برتك برمثقال

آنك صونگندە باقچە اوچون کیراك قرالّلارنی ازراب قویارغە کیراك: زاستوب، تیمر کورك برمی ایکی‌می حالی‌یتکانچە هم کیراك قدرنچە بورازنا قازور اوچون غیری اشلر اوچون، صاتوب آلرغە ٥٠-40 تین اولا تیمر هم آغاچ قول تورمالاری، تیمری ٣٥ تین آغاچ[illegible] قارغە بورنی کیراك اولا تورتلی یمشارتور، اوتار هم‌یمشلرنی [illegible] حقی ٣٥ تین آشنیق تیمردین یمشنی بر اورتلربن ایکنچیگە کوچروب اورتر اوچون ١٢ - ١٥ تین حقی واغننك باقچەغە [illegible] ترغان قومغان (لایکە) ٤٠-٥٠ تین اولا حقی مانیقەنی ممکن [illegible] بالتادین یاصانرعەقاتی برنی وانقالار اوچون کارزینکەلر ایریلرنی [illegible] واقلارنی اورلق شوتدرور اوچون چبقدان هم درانقادین یاصارغە[illegible]

ت قدانلق جابارغه
يمشلر سالر ايچون چيله‌ ... چوميجلر هم
... سموق تيرس ازرلركا تيوش اولا
يب قلقالار و ... لركا
... قوبارغه كيرا ... قوش تيزاكن باقچداغي كيسمكلركه
آرته تيرس ... مكن بيلا واتى (آپيلقه) زيتنقى وچرشينقى يخشى اولر ازلركا،
... جاني يورغان ايزؤيست آلوب قايتوب قماسه ممكن قرش جيركا
بيله قس ... بنه ... كول حبوب، آنى قاپچقلارده قوري يرده توتارغه كيراك،
واوچنچى چاقده قالادين برر پوت ... آلوب قويارغه ممكن هم تمكى
ن قورتلار اوچون ... بولارنك ... قش جاي كيلكانده ازرلب قويارغه
... يسار كوني آلار اوچنك الله نيه چاقر وملارغه وقت ... سالدرو
نمنجش ... هوى
مارت هم آپريل بنه ... زنه يلمراق جيرلرده بعض بر باقچه اشلري
باشلانه، اما كوبراك يرده آپريلسز باشلانمي، باقچه اشلرون باشلار
اوچون هواغه قارارغه كيراك، صووقمي، يلي مي، قوريمي، ديمليمي شونگغار
... وره اش ... بيلرگه ... ليارك، ويا صونكعراق بنه روسيه مملكتي
اورتاسنده ... رازصاديقه آپريلنك ... لار ... اوترتالار، اكر
تيرسي قزو اولسه، ايرته‌راك ممكن اوترترغه تيرسن آلشدروب، نوكه
يلكي تيرس صالوب اوستينه توفراق صالوب قويارغه تيوش بنه ...
... نك اورلقارون ازرلب قوبارغه كيراك، تيشليسون، شوتدوره
كيراك قش چقفان يردين آلوب ... ركانارون ارچوب شيذگكانلرون
برسرت كونگه صوغه صالوب توتارغه كيراك ارتلمكانچيه بنه كيسته‌نك